

Објектно оријентисано програмирање 2

О предмету

- Основа је курс CSCE 113 на Texas A&M универзитету, чији су наставници Бјарне Строуструп (Bjarne Stroustrup) и Тереза Леик (Teresa Leyk)
- Хвала им што су нам омогућили коришћење њихових материјала
- Корисна адреса: www.stroustrup.com/Programming

Организација наставе

- Предавања:
 - Претежно прате књигу: Bjarne Stroustrup, Programming – Principles and Practices Using C++“, Addison-Wesley, 2014
 - Пратећи слајдови на Интернет страници Одсека РТ-РК
- Лабораторија:
 - 11 вежби
 - На Интернет страници Одсека РТ-РК налазе се одговарајући материјали

Остале информације

- Фонд часова: 2+2+2
- Предавачи
 - Миодраг Ђукић (miodrag.djukic@rt-rk.uns.ac.rs)
 - Дејан Бокан (dejan.bokan@rt-rk.uns.ac.rs)
 - Сандра Ивановић (sandra.ivanovic@rt-rk.uns.ac.rs)
- Бодовање:
 - 5% посећеност вежби +
 - 20% вежбе (5% домаћи + 15% у две вежбе које се оцењују) +
 - 25% пројекти (10% групни прој.+15% самостални прој.) +
 - 50% писмени испит +
 - Бонус (плусеви на предавањима и вежбама)

Какав је ово курс?

- Ово је курс програмирања...
 - ...за (релативне) почетнике који...
 - ...желе да постану професионалци...
 - тј. желе да праве системе које ће други људи користити
 - ...и имају вољу да напорно раде,...
 - иако треба и спавати и одмарати се током студија
 - ...коришћењем Це++ (C++) програмског језика.

Какав је ово курс?

- Али ово **није**:
- курс синтаксе и језичких заврзлама Це++ програмској језика!
- курс за студенте који нису у значајној мери самостални и немају самоиницијативу
 - Сами себи везујте пертле
 - Учите и вежбате зато што желите да радите на себи, а не зато што морате
- курс који пропагира непроверене методологије развоја софтвера и користи компликоване речи и бомбастичне изразе

Циљеви

- Учити и научити
 - Неке основне концепте програмирања (не само објектно оријентисаног)
 - Кључне технике
 - Главне могућности стандардног Це++-а
- Након (успешно) завршеног курса моћи ћете да:
 - Пишете необавезне Це++ програме
 - Читате (и разумете) много веће програме
 - Даље самостално учите
- Након курса нећете (бар не још увек) бити:
 - Искусни програмери
 - Стручњаци за Це++ језик
 - Искусни корисник напредних библиотека

Сарађујте у учењу

- Програмирање није самачки посао. (И програмери нису друштвено неприлагођени самотњаци који само „хакују“.)
- Одређене ствари се боље уче у друштву (иако се тиме не може надокнадити потпуни недостатак самоиницијативе)
- Али, није свака сарадња позитивна из позиције заједничког напредовања укључених страна
 - Не преузимајте од других код директно да бисте га без разумевања потурити као свој! Очекујте објашњење од колеге, јер то је једина права помоћ. Остало је само „скидање са врата“, и медвеђа услуга.
 - Не дајте другоме свој код да би га он потурио као свој!
- Оформите групе за заједничко учење
- Размењујте искуства
- Искористите консултације (дођите са припремљеним питањима)
- Питајте често (али стварно питајте – не очекујте да асистент ради вежбу уместо вас)

Ток курса

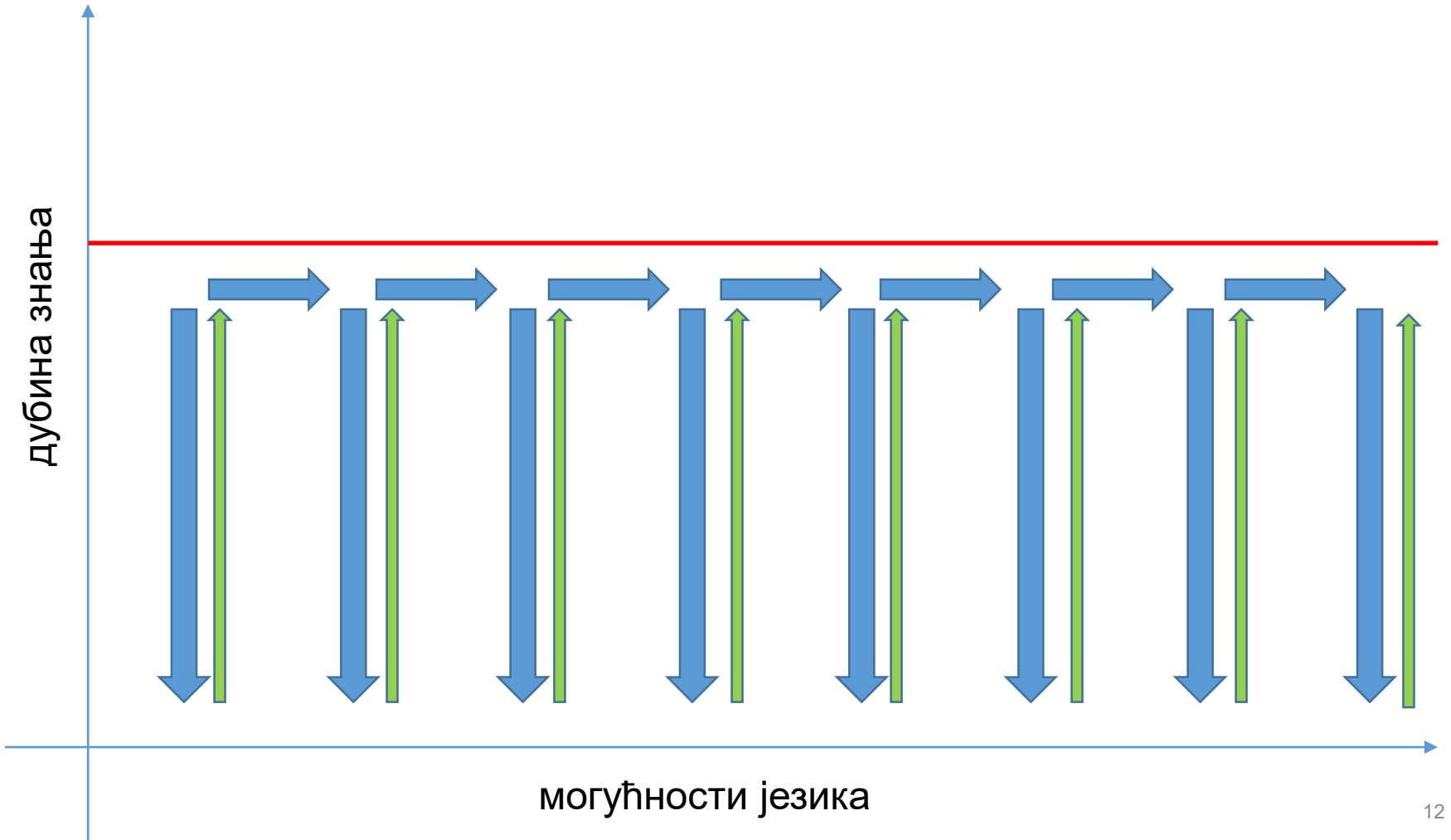
- Први део: Основе
 - Типови, променљиве, знаковни низови (стрингови), конзолни У/И, рачунање, грешке, класе...
- Други део: Улаз/излаз
 - Улазно/излазни токови
 - Графичка корисничка спрега
- Трећи део: Структуре података и алгоритми у Це++
 - Динамичка меморија, показивачи, низови
 - Листе, мапе, вектори, темплејти (шаблони), уређивање, претрага...
 - STL (стандардна библиотека шаблона)
- Четврти део: Ширење видика
 - Мало нумерике, програмирање уграђених (наменских) система, испитивање, Це језик...

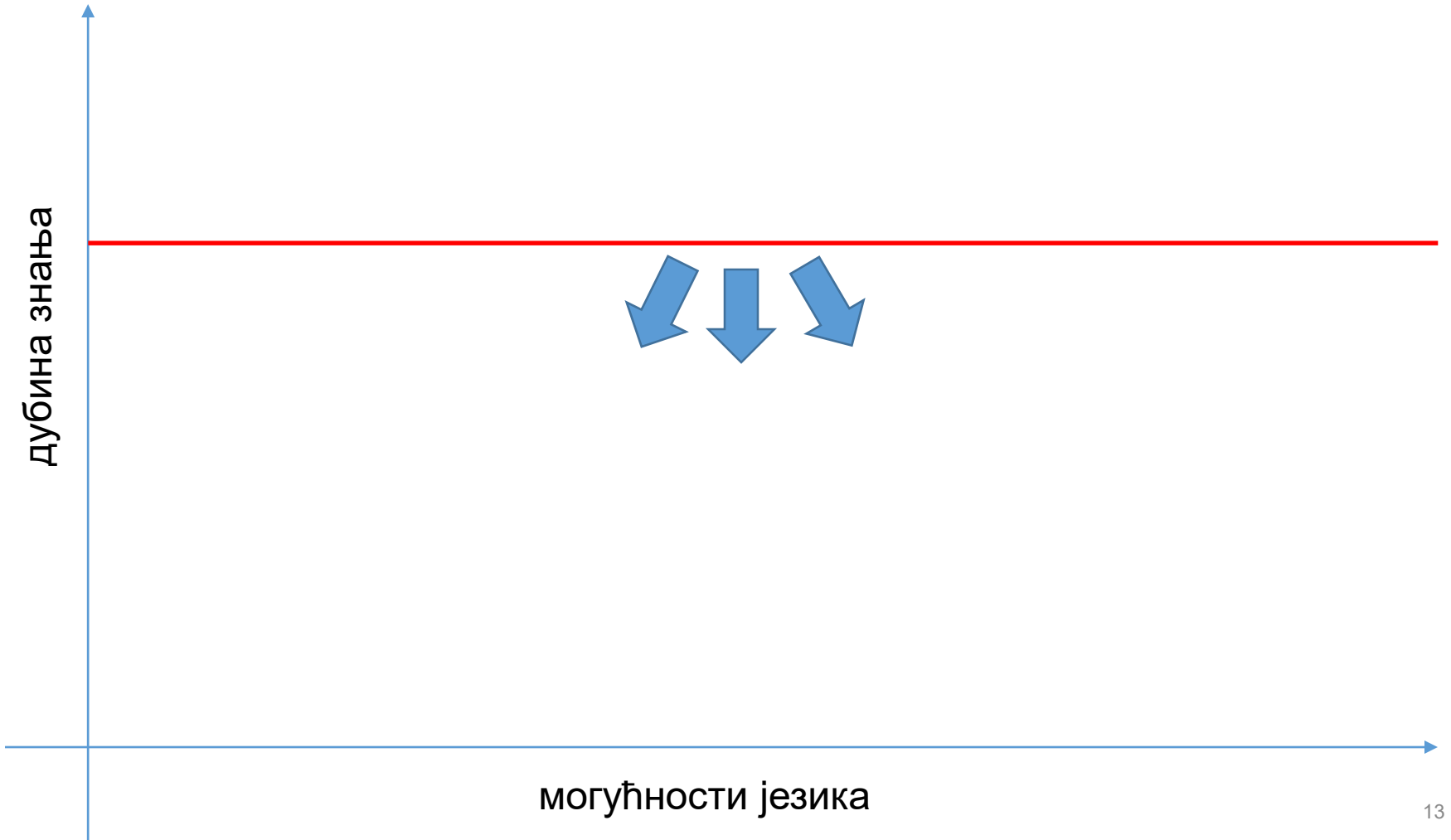
Могући приступи у учењу језика

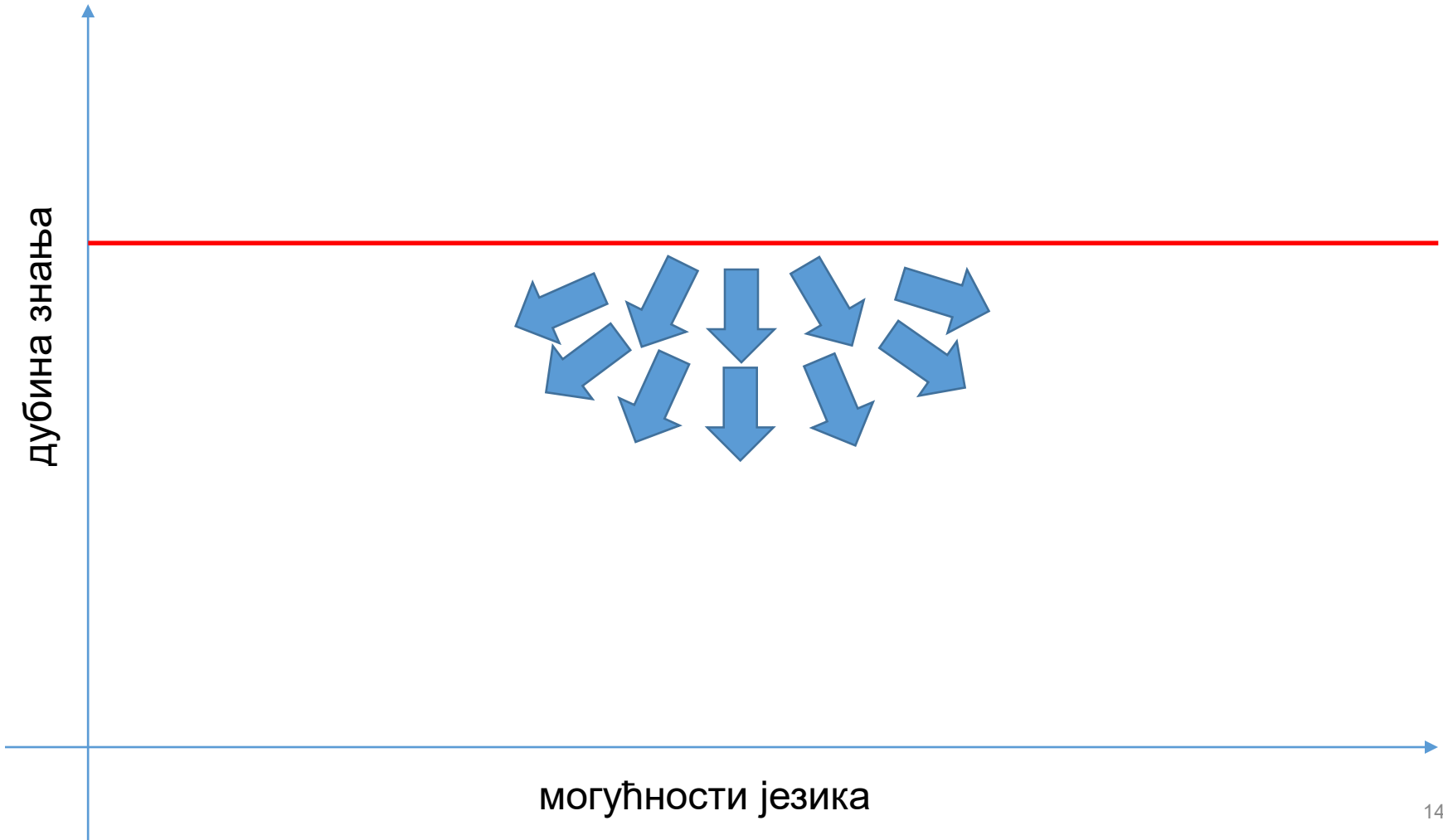
Могући приступи у учењу језика

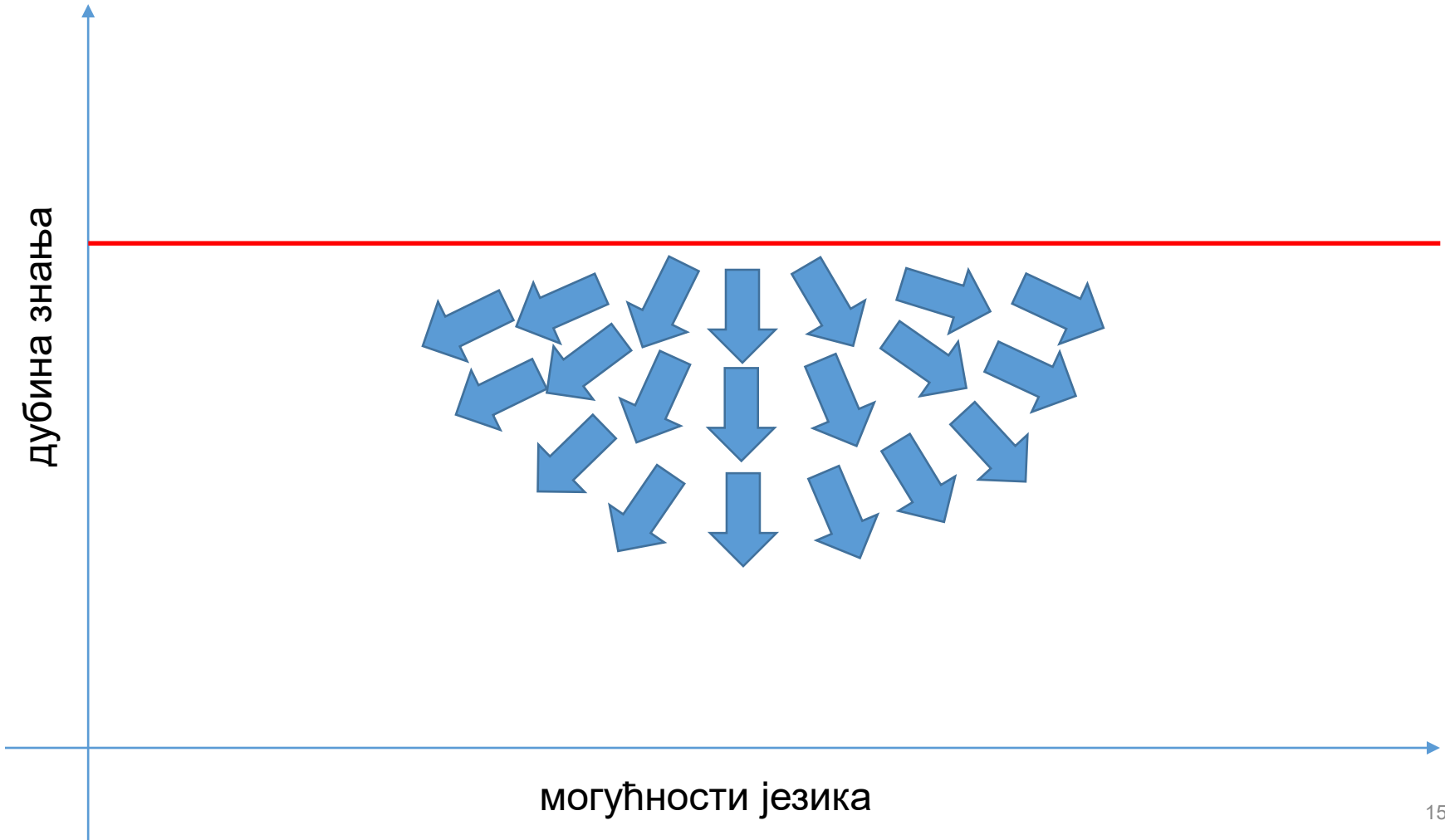
Приступ учењу језика на овом предмету

Приступ учењу језика на овом предмету

Приступ учењу језика на овом предмету

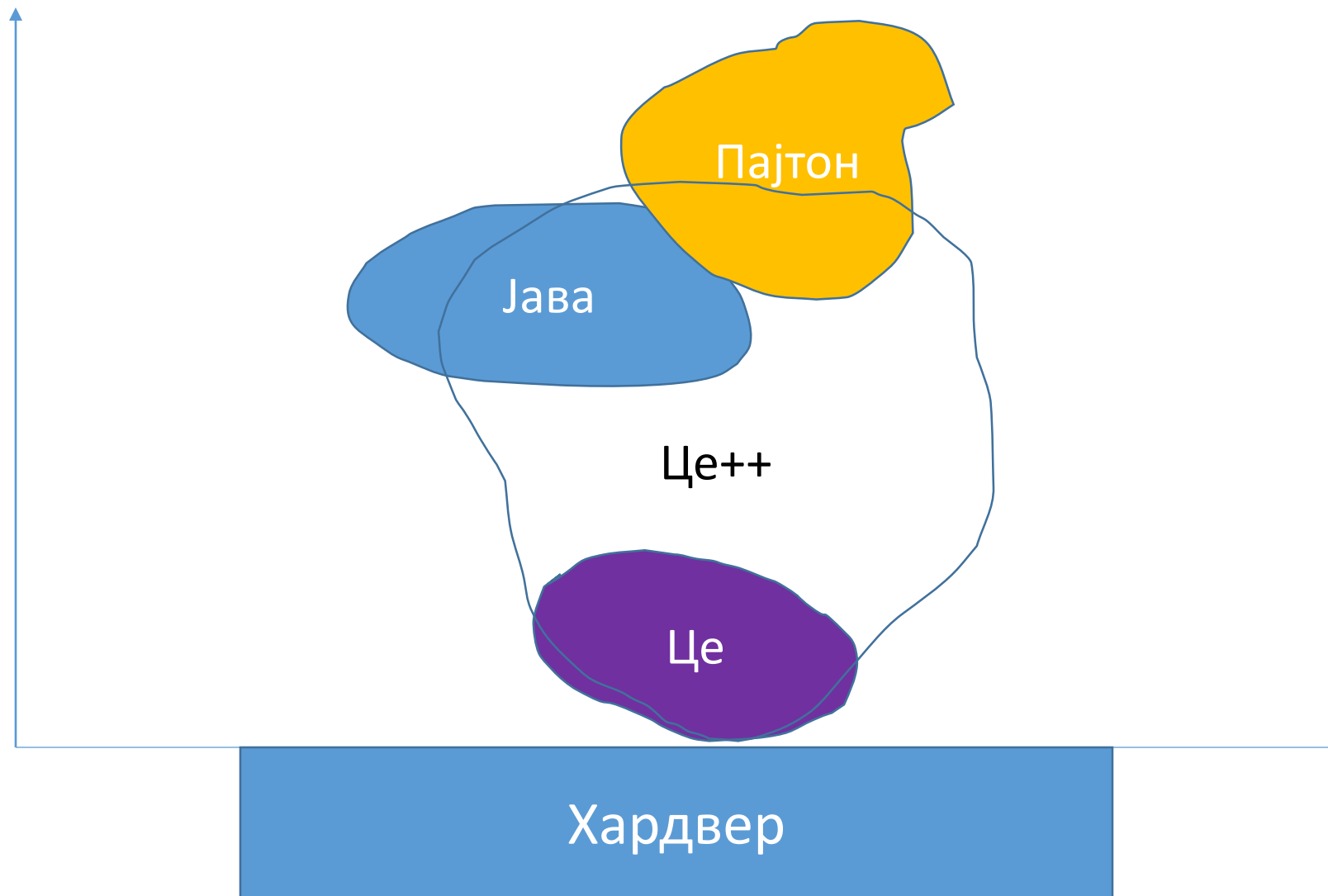
Зашто Це++?

- Це++ је прецизно и разумљиво дефинисан ISO стандардом
- Це++ је доступан на скоро свим рачунарима
- Це++ најраспрострањенији језик у инжењерским областима

<http://www.stroustrup.com/applications.html>

- Це++ подржава **неколико** врло корисних програмерских парадигми: објектно оријентисано програмирање, генеричко програмирање, функционално програмирање...
- Це++ омогућава рад на различитим нивоима апстракције, од врло ниских, до врло високих.

Релативни ниво апстракције Це++-а

Апстракција – појам и употреба

- У суштини, то је процес занемаривања небитних особина, тј. уочавање и издвајање само битних особина.
- Сваки програм, па и најједноставнији, јесте врста апстракције.

Модел рачунара (који ћемо по некада користити за одређене илустрације)

- $\$r$ је неки регистар, $\$val$ је нека непосредна вредност

```
 $\$r \leftarrow \$val$ 
```

```
mem[ $\$val$ ]  $\leftarrow \$r$ 
```

```
mem[ $\$r$ ]  $\leftarrow \$r$ 
```

```
mem[ $\$r + \$val$ ]  $\leftarrow \$r$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \text{mem}[\$addr]$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \text{mem}[\$r]$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \text{mem}[\$r + \$val]$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \$r + \$r$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \$r + \$val$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \$r - \$r$ 
```

```
 $\$r \leftarrow \$r * \$r$ 
```

```
call  $\$val$ 
```

```
call  $\$r$ 
```

Апстракција – појам и употреба

`5 + 7; // Врло конкретно`

`$r1 <- 5`

`$r2 <- 7`

`$r3 <- $r1 + $r2`

Апстракција – појам и употреба

`5 + 7; // Врло конкретно`

`$r1 <- 5`

`$r2 <- $r1 + 7`

Апстракција – појам и употреба

`5 + 7; // Врло конкретно`

`$r1 <- 12`

Апстракција – појам и употреба

`a + b; // ???`

`???`

Апстракција – појам и употреба

`a + b;` // Превише апстракције ???

Зашто је тип важан, тј. шта нам он говори?

Апстракција – појам и употреба

`a + b;` // Превише апстракције ???

Зашто је тип важан, тј. шта нам он говори?

- Да ли је `a + b` уопште смислено (шта је смисао тог кода)
- Који код треба да се генерише

Апстракција – појам и употреба

0x86-64

```
int a, b;  
a + b;
```

```
leal    (%rdi,%rsi), %eax
```

Апстракција – појам и употреба

0x86-64

```
float a, b;  
a + b;
```

```
addss    %xmm1, %xmm0
```

Апстракција – појам и употреба

`5 + 7; // Врло конкретно`

`a + b; // Превише апстракције`

`int a; // a је цео број; Који цео број? Је л` број 7?`
`int b;`
`a + b;`

Сада су вредности апстраховане.
а и b могу да имају било које вредности.

...

али операнди увек морају да буду баш те две
променљиве...

Апстракција – појам и употреба

```
5 + 7; // Врло конкретно
```

```
a + b; // Превише апстракције
```

```
int a; // a је цео број; Који цео број? Је л` број 7?  
int b; // ма онако „цео број“, то ти је апстракција  
a + b;
```

```
int saberi(int x, int y)  
{  
    return x + y;  
}
```

```
saber(5, 7);  
saber(a, b);  
saber(c, d);  
saber(c, d*e);
```

Сада су и операнди апстраховани.

Апстракција – појам и употреба

```
int saberi(int x, int y); // сабира два цела броја
```

```
saber(5, 7);  
saber(a, b);  
saber(c, d);  
saber(c, d*e);
```

Не можемо баш увек занемарити имплементацију, али врло често можемо и то нам олакшава размишљање.

```
int saberi(int x, int y)  
{  
    int i;  
    if (y >= 0)  
        for (i = 0; i <= y; ++i)  
            x += 1;  
    else  
        for (i = 0; i <= -y; ++i)  
            x -= 1;  
    return x;  
}
```

```
int saberi(int x, int y)  
{  
    return x + y;  
}
```

Апстракција – појам и употреба

```
void foo(int** mat, int n, int m)
{
    int k;
    for (k = 0; k < m; k += 2)
    {
        int i;
        for (i = 0; i < (n - 1); i++)
        {
            int j;
            for (j = i + 1; j < n; j++)
            {
                if (mat[k][i] < mat[k][j])
                {
                    int tmp;
                    tmp = mat[k][i];
                    mat[k][i] = mat[k][j];
                    mat[k][j] = tmp;
                }
            }
        }
    }
}
```

```
for (k = 1; k < m; k += 2)
{
    int i;
    for (i = 0; i < n; i++)
    {
        mat[k][i] = 0;
    }
}
```

Апстракција – појам и употреба

```
void foo(int** mat, int n, int m)
{
    int k;
    // иди кроз непарне редове (парни индекси)
    for (k = 0; k < m; k += 2)
    {
        // сортирај редове bubble sort алгоритмом
        int i;
        for (i = 0; i < (n - 1); i++)
        {
            int j;
            for (j = i + 1; j < n; j++)
            {
                if (mat[k][i] < mat[k][j])
                {
                    int tmp;
                    tmp = mat[k][i];
                    mat[k][i] = mat[k][j];
                    mat[k][j] = tmp;
                }
            }
        }
    }
}

// иди кроз парне редове (непарни индекси)
for (k = 1; k < m; k += 2)
{
    // постави цео ред на 0
    int i;
    for (i = 0; i < n; i++)
    {
        mat[k][i] = 0;
    }
}
```


Апстракција – појам и употреба

```
void foo(int** mat, int n, int m)
{
    int k;
    for (k = 0; k < m; k += 2)
    {
        sort(mat[k], n);
    }
    for (k = 1; k < m; k += 2)
    {
        zero(mat[k], n);
    }
}
```

```
void foo(Matrix& mat)
{
    int k;
    for (k = 0; k < mat.rowNo(); k += 2)
    {
        mat[k].sort(); //sort(mat[k]);
    }
    for (k = 1; k < mat.rowNo(); k += 2)
    {
        mat[k].reset();
        // reset(mat[k]);
        // mat[k] = 0;
    }
}
```

Апстракција – појам и употреба

```
def sortAndNull(matrix):  
    for i in range(0,len(matrix)):  
        if i%2 == 0:  
            matrix[i].sort();  
        else:  
            for j in range(0,len(matrix[i])):  
                matrix[i][j]=0;  
    return matrix
```

```
void foo(Matrix& mat)  
{  
    for (int k = 0; k < mat.rowNo(); ++k)  
    {  
        if (k % 2 == 0)  
            mat[k].sort();  
        else  
            mat[k].reset();  
    }  
}
```

Важност стила кодирања

```
void foo(Matrix& mat)
{
    for (int k = 0; k < mat.rowNo(); ++k)
    {
        if (k % 2 == 0)
            mat[k].sort();
        else
            mat[k].reset();
    }
}
```

```
void foo(Matrix& mat) { for (int k
= 0; k < mat.rowNo(); ++k) {
                                if
                                (k %
2 == 0) mat[k].sort(); else mat[k]
                                .reset(); } }
```

Лингвистички нивои (нивои апстракције)

- Проширење: нове процедуре користе примитиве основног нивоа
- Превођење (компајлирање): са новог језика на језик основног нивоа
- Интерпретација: исто што и претходно, али су фаза превођења и извршавања временски зависне

За шта све програмирање служи?

- Програми су данас саставни део скоро сваке људске делатности и укључени су прављење скоро свих производа
- Сходно томе, потреба за програмирањем је у данашње време огромна
- Већина програма се извршава на рачунарима који уопште не личе на персонални рачунар
 - Екран, тастатура, кућиште... – уопште не морају постојати за те рачунаре

Бродови

Авиони

Телефони

Аутомобили

Наш први програм у Це++-у

// први програм:

#include "std_lib_facilities.h" *// укључити потребне библиотеке*

int main() *// main() је почетна тачка извршавања програма*

{

cout << "Hello, world!\n"; *// испис 13 знакова **Hello, world!***

// које прати прелазак у нови ред

return 0; *// повратна вредност која потврђује успешност*

}

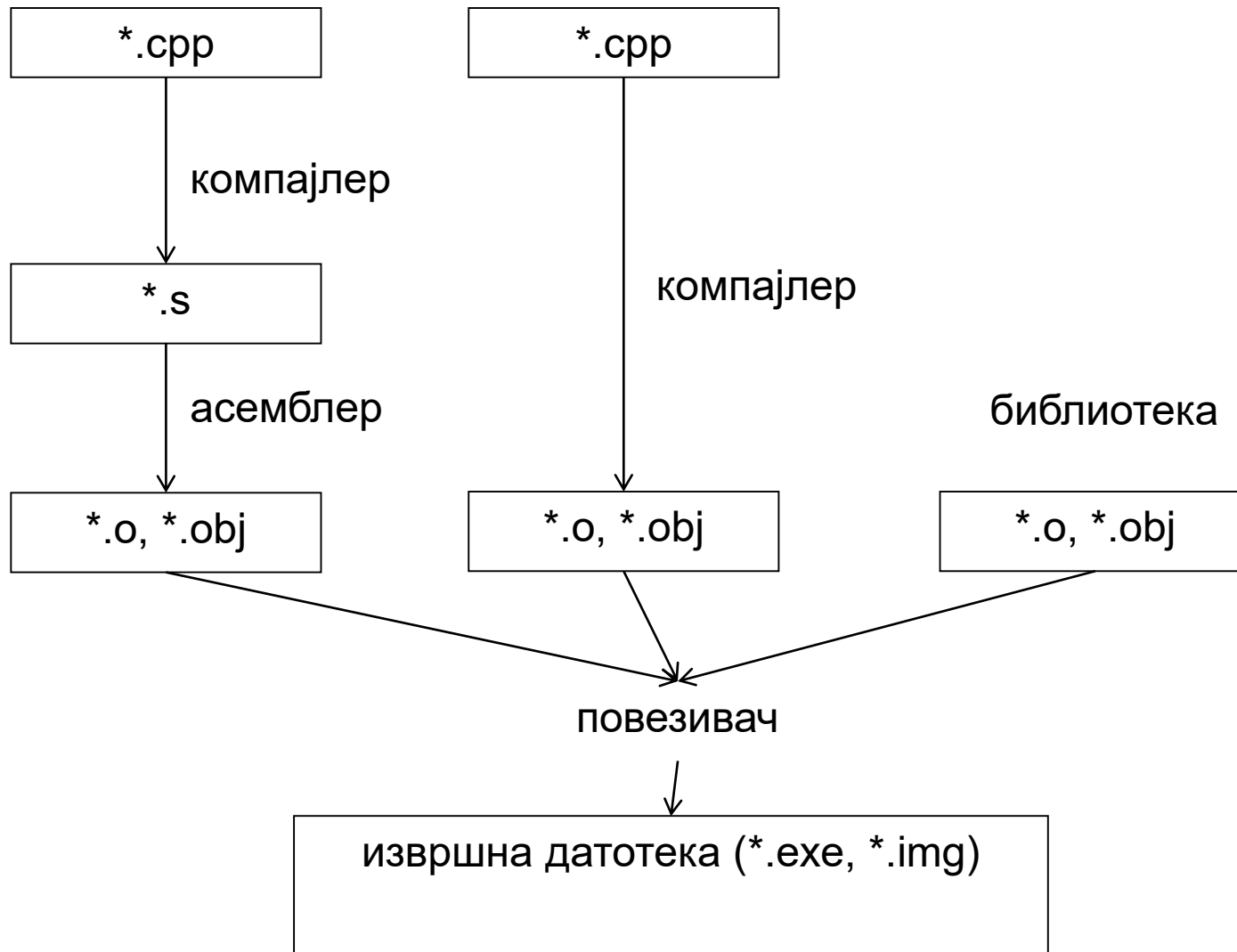
Здраво, свете!

- „Здраво, свете“ је важан први програм
 - Уз помоћ њега можете се упознати са радним окружењем и алатима
 - Компајлер
 - Интегрисано развојно окружење
 - Након што сте унели програм направите неколико намерних грешака да бисте видели како се окружење понаша; на пример:
 - Немојте укључити заглавље
 - Немојте затворити наводнике код знаковног низа (стринга)
 - Погрешите у куцању неке кључне речи (рецимо *return*)
 - Изоставите тачка-зарез у неком реду.
 - Изоставите витичасте заграде
 - ...

Здраво, свете!

- Већина кода је само подршка.
 - Само наредба `cout << "Hello, world!\n"` ради нешто суштински корисно
- То је потпуно нормално.
 - Већина кода који пишемо, и већима система које користимо, постоји само да би неки други део кода, или система, био ефикасан и елегантан.
- Није довољно да „одрадимо посао“. Није довољно да „наш програм ради“. Важно је да програм буде написан елегантно, разумљиво, исправно и да је користан.

Превођење (компајлирање) и повезивање

Превођење (компајлирање) и повезивање

- Програмер пише Це++ код
 - Изворни код би требао бити читљив људима (до разумне мере)
- Компајлер преводи тај код у објектни код (или машински код)
 - Који је разумљив рачунарима
- Повезивач повезује све датотеке са објектним кодом које су потребне за прављење крајњег програма
- На овом курсу као развојно окружење користи се MS Visual Studio 2015.